

Młody konsument :wyrabia kartę bankową - Inwazja plastikowych pieniędzy (karty płatnicze)

Nie ma w Polsce banku , który nie oferuje swoim klientom chociaż jednej karty płatniczej lub bankomatowej . Karty na stałe zadomowiły się w naszej świadomości . Już niebawem posiadanie karty , jak twierdzą bankowcy , stanie się koniecznością . Statystyki ilości wydawanych kart wykazują tendencję gwałtownego wzrostu .

UWAGA ! - za pomocą karty łatwo wydaje się pieniądze

Karta płatnicza wykonana jest z plastiku , posiada pewne stałe elementy budowy i służy jej posiadaczowi do bezgotówkowego dokonywania płatności za towary i usługi , a także do dokonywania wypłat gotówki za pomocą bankomatów w ramach określonych z emitentem karty limitów i na zasadach określonych w umowie o wydanie i karty regulaminie sprecyzowanym przez emitenta.

Najbardziej rozpowszechnione w Polsce są karty tłoczone z paskiem magnetycznym w którym zakodowane są informacje niezbędne do dokonywania transakcji, odczytywane przez specjalne terminale. Zakodowane na pasku dane zawierają identyfikację banku, który wydał kartę, numer karty, datę ważności oraz dane pozwalające stwierdzić autentyczność karty. Na karcie dane identyfikacyjne posiadacz (imię i nazwiska, numer karty i data ważności) są wytłoczone, co umożliwia ich skopiowanie (odbicie) na dowodach dokonywania transakcji.

Na rewersie (drugiej strony) karty jest miejsce na wzór podpisu posiadacza karty.

Konsumencie !

NA KARCIE ZŁÓŻ CZYTELNY PODPIS

Gdy dokonujesz transakcji w punkcie handlowym lub kasie banku, sprzedawca porównuje podpis na rachunku ze złożonym na karcie. Dlatego bardzo ważne jest, abyś na karcie złożył taki podpis, jakim rzeczywiście będziesz się posługiwał. Potencjalny złodziej może go podrobić, dlatego zapis na karcie powinien być jak najbardziej czytelny. Wbrew powszechnemu mniemaniu najtrudniej jest podrobić właśnie taki podpis, a najłatwiej - złożony z nieczytelnych zawijasów.

RODZAJE KART

Można podać wiele kryteriów podziału kart. Karty bankowe mogą różnić się funkcjami jakie spełniają, rachunkami, do jakich są wydawane lub sposobem rozliczania dokonanych transakcji.

Ze względu na sposób rozliczenia możemy wyróżnić następujące karty:

- **kredytowe:** klientowi jest przyznawany kredyt odnawialny o określonym limicie. Jego termin spłaty przyjmuje się do 20 - 25 dni od daty otrzymania z wyciągu o transakcjach dokonywanych w ubiegłym okresie rozliczeniowym. Jeżeli zadłużenie zostanie spłacone terminowo, to kredyt można uznać za nie oprocentowany. Jeśli spłaty dokonywane są regularnie, część zadłużenia (określona jako procent kredytu) może być odłożona. W stosunku do tej części kredytu nalicza się odsetki.

- **charge:** (obciążeniowe), funkcjonujące podobnie jak karty kredytowe. Różnica polega jednak na konieczności całkowitej spłaty wartości dokonywanych transakcji w ustalonym okresie rozliczeniowym (wynoszącym najczęściej jeden miesiąc) oraz prowizji od łącznej kwoty transakcji (od 1,2 - 1,5%),
- **debetowe:** kwota transakcji pobiera jest z rachunku w dniu otrzymania przez bank danych o dokonanej transakcji. Karta debetowa pozwala dysponować środkami zgromadzonymi na rachunku (najczęściej a"vista) do wysokości salda.

Z punktu widzenia funkcji jakie spełniają karty można wymienić:

- **płatnicze,** służące do dokonywania płatności za towary i usługi w punktach usługowo - handlowych akceptujących karty.
- **bankomatową,** wydawaną posiadaczom kont osobistych (rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych ROR) służącą tylko do wypłaty pieniędzy w bankomatach, nie można nią dokonywać płatności. Niektóre karty posiadają wpisany w pasek magnetyczny limit wypłat gotówki określony dziennie, tygodniowo lub miesięcznie. Karta może pełnić funkcje identyfikacyjne klienta w banku (zastępować podpis).
- **Gwarancyjną,** wydawaną jednocześnie z czekami gwarantowanymi (np. euroczekami). Służy uwiarygodnieniu transakcji dokonywanych przez ich posiadacza. Zawiera informacje o numerze rachunku posiadacza oraz jego podpis.

Ze względu na klienta, do którego oferta jest kierowana rachunek, do jakiego zostały karty wydane), wyróżnia się;

- **karty classic,** skierowane do osób fizycznych - posiadaczy rachunków bankowych;
- **karty Electron,** skierowane do osób fizycznych - posiadaczy rachunków bankowych. Z karty można korzystać do wysokości środków zgromadzonych na rachunku;
- **karty business (służbowe),** przeznaczone dla firm, a właściwie upoważnionych pracowników tych firm, pozwalające na korzystanie z nich w celach służbowych;
- **karty uprzywilejowane (złote karty, gold, silver, platynowe),** adresowane do klientów o wyższych niż przeciętne zarobkach, którzy często podróżują i w związku z tym ponoszą wysokie wydatki. Posiadacze tych kart mogą korzystać z wielu dodatkowych usług nie bankowych np. ubezpieczeniowych, zniżki w hotelach, wypożyczalni samochodów, usługi typu assistance prawnicze, medyczne, transportowe.

Banki bardzo często wydają karty, które łączą w sobie kilka funkcji. Karty gwarancyjne mogą służyć do wypłat gotówki w bankomatach oraz płatności w elektronicznych terminalach.

Karty mogą mieć zasięg krajowy (do posługiwania się na terenie państwa, w którym są wydane) lub międzynarodowy (akceptowane na całym świecie).

KARTY DODATKOWE także dla dzieci

Jeśli posiadamy kartę typu classic, możemy oprócz swojej karty otrzymać karty dodatkowe. Karty takie mogą otrzymać nasi najbliżsi i osoby obce.

Kilka lat temu karty dodatkowe mogły otrzymać tylko pełnoletnie dzieci. Dziś banki wydają karty również młodzieży powyżej 16 roku życia, a niektóre z nich nawet 13-latkom.

Potrzeba wydawania kart niepełnoletnich dzieci wynika z częstych wyjazdów dzieci do szkoły, czy na kursy za granicą. Łatwiej i bezpieczniej jest, aby dziecko wyjeżdżając za granicę na dłuższy czas zabrało ze sobą kartę niż gotówkę. Karty dodatkowe posiadają limit określony przez użytkownika karty podstawowej. W przypadku kart charge oraz debetowych dla każdego użytkownika jest ustalony miesięczny limit wydatków. Rodzice mogą więc kontrolować wydatki dziecka, określając limit dla jego karty. W czasie użytkowania karty możemy zwrócić się do banku o zmianę limitu karty podstawowej lub dodatkowej (zmniejszenie lub zwiększenie).

Karty dodatkowe rozliczane są w ciężar rachunku właściciela (np. rodzica) karty podstawowej, który jednocześnie ponosi pełną odpowiedzialność za wszelkie transakcje nimi dokonane.

CZY TRUDNO OTRZYMAĆ KARTĘ ?

Karty dla klientów - konsumentów oferują prawie wszystkie polskie banki. Uzyskać kartę, posiadając rachunek bankowy jest stosunkowo łatwo. Wystarczy wypełnić formularz - wniosek o kartę i poczekać na decyzję banku - od 30 minut do dwóch tygodni.

PIN

Wraz z kartą otrzymujemy kopertę z kodem osobistym tzw. PIN - Personal Identification Number. Składa się on z kilku cyfr i stanowi twój elektroniczny podpis, dzięki któremu terminal lub bankomat weryfikuje, czy osoba posługująca się kartą jest jej faktycznym posiadaczem. Numer należy zapamiętać. Nie zdradzaj nikomu PIN - u. W żadnym wypadku nie zapisuj go na karcie, i noś razem z kartą. Najlepiej zamaskuj go, np. jako fikcyjny numer telefonu.

Uwaga: w regulaminach banków istnieje zwykle punkt, który mówi, że bank nie ponosi odpowiedzialności za wszystkie transakcje dokonane przy użyciu PIN - u (wyłaty gotówki w bankomatach i terminalach). Takiej transakcji nie możemy reklamować.

CENA WYGODY, czyli ile płacimy za posiadanie karty ?

Opłatę roczną

Zazwyczaj bank pobiera roczną opłatę za korzystanie z karty.

Karta najczęściej ważna jest na jeden rok. Data ważności karty umieszczona jest na karcie i wyznacza ją miesiąc i rok. Np. 11/99 co oznacza ważność karty do 30 listopada 1999 roku). Po upływie terminu ważności karta nie może być używana.

Zazwyczaj banki wydają nowe karty w ostatnim miesiącu ważności poprzedniej karty, o ile nie otrzymają od nas powiadomienia o rezygnacji z dalszego posługiwania się kartą.

Prowizję od wypłaty gotówki

Posiadanie karty umożliwia dostęp do pieniędzy zgromadzonych na rachunku przez 24 godziny.

Jednakże: Za wyciągnięcie gotówki z i innego bankomatu niż Twój Bank (wypłatę gotówki), bank pobierze prowizję od wypłacanej kwoty. Jej wysokość określa bank. Zapłacimy albo prowizję procentową np. 2,5% od wartości transakcji albo ustaloną kwotę np. 3,5 zł niezależnie od wartości transakcji. A zatem, jeśli pobierzemy z bankomatu np. w ciągu tygodnia 4 razy po 100 zł, to od każdych 100 zł bank pobierze 3,5 zł, czyli w sumie zapłacimy bankowi 14 zł. Wybranie pieniędzy z bankomatu kosztuje najtaniej wówczas, gdy używa się karty tylko do tego przeznaczonej. W Polsce najczęściej nie się nie płaci, jeżeli klient korzysta z bankomatu należącego do banku, który wydał kartę.

Zakupy z prowizją

Posiadanie karty umożliwia bezgotówkowe regulowanie rachunków. Większość banków pobiera prowizję zarówno za wyciągnięcie gotówki z bankomatu, jak i płacenie kartą w sklepach bądź w hotelu. Może ona np. wynieść 1,4%, 1,2%, 1% itp. wartości transakcji. Każdy bank indywidualnie ustala wysokość takiej prowizji. Czasami uzależniona jest ona od kraju, w którym dokonaliśmy zakupu, lub rodzaju karty. Przy podpisaniu umowy zażądaj przedstawienia tabeli opłat i prowizji stosowanych w banku. Sprawdź, ile będziesz musiał zapłacić za używanie kart, a unikniesz zdziwienia gdy na pierwszym wyciągu z konta oprócz pozycji związanych dokonywaniem zakupów pojawi się (najczęściej gdzieś na końcu wyciągu) prowizja pobrana przez bank. Dowodem zawarcia transakcji w punkcie handlowo usługowym jest podpisany własnoręcznie przez użytkownika karty (możesz to być TY), zawierający dane z karty i wartość transakcji:

- wypełniony formularz
- lub wydruk z urządzenia elektronicznego

Podpis na dowodzie dokonania transakcji musi być zgodny z podpisem na rewersie karty. Dowód dokonania transakcji zachowaj do ewentualnej reklamacji.

Natomiast bezpłatnie wydawane są karty przez banki wirtualne takie jak mBank czy Inteligo- zakupy na odległość, również wypłacanie gotówki jest darmowe ale tylko w bankomatach sieci Euronet niestety na terenie Ełku jak na razie nie ma bankomatu tej firmy. /stan aktualny na dzień 16.01.2004r./

Najczęściej karta jest "obecna" przy dokonywaniu płatności (w sklepie, w hotelu itp.).

Możliwe jest jednak płacenie kartą na odległość. Podając numer karty oraz datę jej ważności możemy dokonywać zakupów w firmach wysyłkowych, prenumerować czasopisma itp.; taka transakcja nosi nazwę mail/phone order (zamówienie pocztowe lub telefoniczne).

Uwaga: wygoda transakcji niekiedy idzie w parze z niebezpieczeństwem. Z rozważą należy podchodzić do przeprowadzania tego typu operacji, w szczególności za pomocą Internetu, gdzie numer karty łatwo może zostać przejęty przez osoby, które dokonują nadużyć na nasz koszt.

Od 12 .10.2003r. weszła w życie ustawa o elektronicznych instrumentach płatniczych z dnia 12.09.2002r./ Dz. U. Nr 169, poz. 1385/ wg niej konsument /klient banku/ w momencie zaginięcia karty lub jej skradzenia będzie odpowiadał za nie uwierzytelnione operacje /dokonane przez nieupoważnioną osobę/ przed zgłoszeniem utraty karty do równowartości 150 EURO. W przypadku kart DINERS CLUB maksymalna odpowiedzialność posiadacza karty wynosić będzie do równowartości 50 EURO.

Karta nie zawsze jest niezawodna

Reklamując karty, banki wskazują na takie zalety, jak: wyeliminowanie noszenia przy sobie dużych sum pieniędzy oraz bilonu, wyeliminowanie konieczności wymiany walut, bezpieczeństwo własnych funduszy itp., nie oznacza to jednak, że są one niezawodne.

Problemy z jakimi możemy się spotkać używając karty to:

- rozmagnesowanie się paska magnetycznego, przez co nie jest możliwe odczytanie zakodowanych danych (w bankomacie nie dokonamy już operacji). Dlatego karty nie należy przechowywać w pobliżu przedmiotów namagnesowanych lub wytwarzających pole elektromagnetyczne, magnetyczne (takich jak: magnesy, telewizory, monitory komputerów, karty telefoniczne itp).
- pomylenie lub zapomnienie numeru osobistego PIN (nie możemy pobrać gotówki),
- wyczerpanie się gotówki w bankomacie,
- konieczność kontrolowania swoich wydatków w przypadku karty, która ma określony limit płatności,
- czasowy brak łączności danego punktu handlowo - usługowego z centrum autoryzacyjnym celem potwierdzenia możliwości dokonania transakcji,
- mało rozpowszechnione w Polsce akceptowane płatności kartami przez punkty usługowo - handlowe.